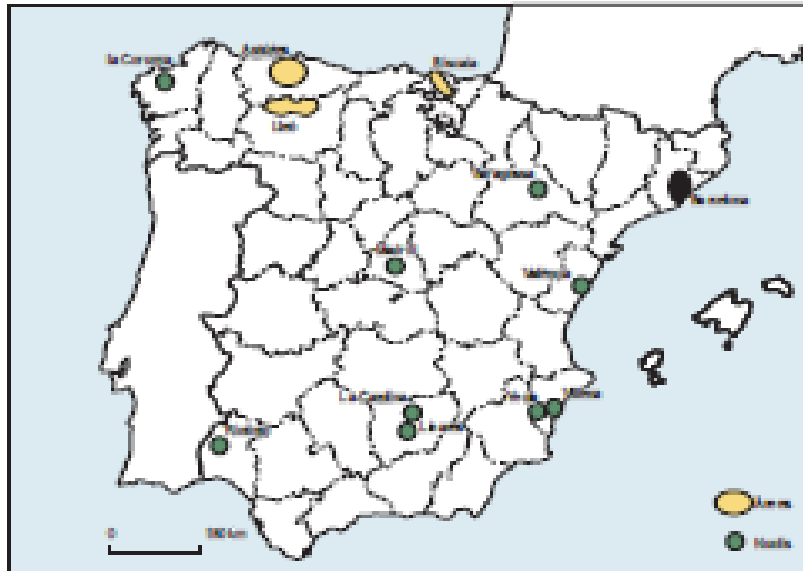




Cal que l'alumnat identifiqui la font com un cartell de propaganda política republicana, en concret de la Junta Delegada de Defensa de Madrid (0'25 punts) on es denuncia la presència de tropes italianes entre els enemics de la República (0'25 punts).

Se trata de un cartel de propaganda republicana elaborado por la Junta de Defensa de Madrid durante la guerra civil española (1936-1939). Es una fuente primaria, ya que el cartel fue elaborado en el mismo período al que se refieren los hechos que trata. Su carácter es eminentemente político y denuncia la presencia de tropas italianas entre los enemigos de la República. En él observamos cómo una bota (la fuerza militar) llena de soldados italianos, se impone sobre una España en llamas (guerra civil). Realiza un llamamiento a la lucha contra el fascismo.

*Crisi del 1917. Paralització laboral. Àrees i nuclis on fou més important*



FONT: Gabriel TORTELLA CASARES et al., *Revolución burguesa, oligarquía y constitucionalismo: 1834-1923*. Barcelona: Labor, 1985.

Cal que l'alumnat identifiqui la font com un mapa històric (0'25 punts) referit al aturs laborals produïts durant la vaga de 1917 (0'25 punts).

Se trata de un **mapa histórico** de carácter **político-social** **extraído** del libro de Tortella , *Revolución burguesa, oligarquía y caciquismo 1834-1923*, editado en 1985 en Barcelona. Es una fuente **secundaria**, ya que está elaborado con posterioridad a los hechos. Su tema trata de los **conflictos sociales** desarrollados durante **la crisis de 1917, en concreto la huelga General de CNT y UGT en agosto de ese año.**

### Ordre del governador civil de la província de Tarragona

Declarado único idioma oficial el castellano, es natural, dando con ello sentido de unidad, que todo rótulo, letrero, cartel, etc., que esté expuesto al público sea redactado en el idioma oficial.

Por otra parte es igualmente lógico que los nombres de las calles, los carteles indicadores [...], de establecimientos [...] sean asequibles y comprensibles para aquellos españoles no oriundos de esta Región [...].

Se da un plazo que finaliza el día 1º del próximo mes de mayo para el cumplimiento de la presente circular, del cual son responsables los señores Alcaldes y a la que darán la máxima publicidad.

¡Saludo a Franco! ¡Arriba España!

Tarragona, 18 de abril de 1939. Año de la Victoria. El gobernador civil: Mateo Torres Bestard.

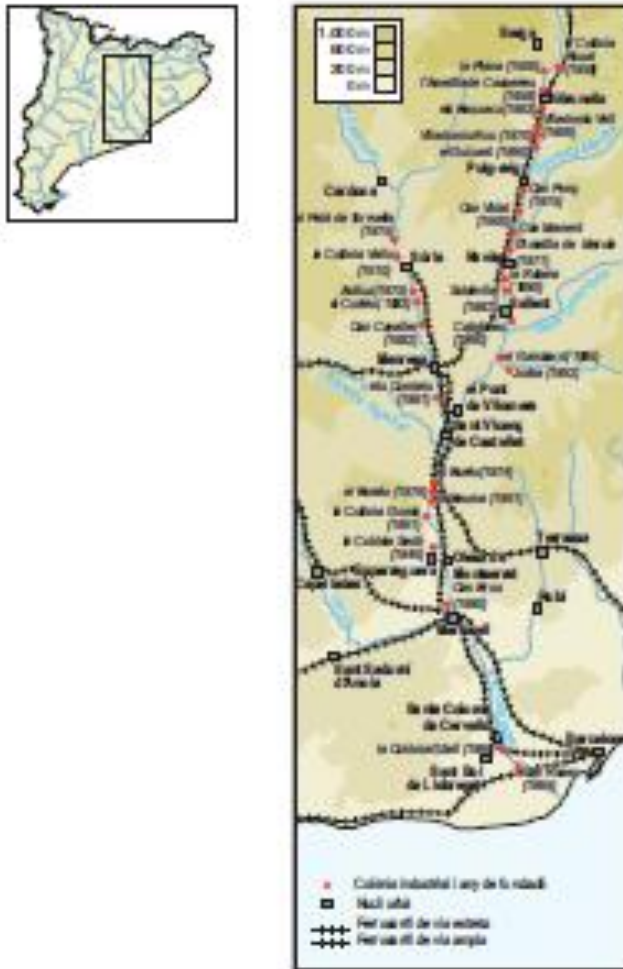
*Font: Josep BENET. Catalunya sota el règim franquista: Informe sobre la persecució de la llengua i la cultura de Catalunya pel règim del general Franco. Barcelona: Blume, 1979.*

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una de tipus primari (contemporània dels fets) consistent en un document públic de caràcter polític, una ordre del governador civil de Tarragona del 1939 (0'25 punts) referida a l'ús públic del castellà i la prohibició del català (0'25 punts).

La propuesta del propio examen es bastante aceptable. Observa cómo aparecen:

- Tipo de fuente primaria
- Texto de carácter político
- Origen: orden del Gobernador civil de Tarragona en abril de 1939, recién terminada la guerra civil con el triunfo de franco
- Tema: uso del castellano y prohibición del catalán

## Les colònies industrials de la conca del riu Llobregat



Font: Víctor HURTADO, Cristina GATELL i Felipe MOLINERO. *Atlas històric de Catalunya*. Barcelona: Vicens Vives, 1998.

Cal que l'alumnat identifiqui la font com un mapa que mostra la situació de les colònies industrials situades a la vora del riu Llobregat (0'50 punts).

Se trata de un mapa histórico de carácter económico-social extraído del *Atlas històric de Catalunya*, de Hurtado, Gatell y Molinero, editado en 1998 en Barcelona. Es una fuente secundaria, pues está elaborada con posterioridad al fenómeno representado. El tema trata sobre la situación de las colonias industriales catalanas a lo largo del río Llobregat y observamos cómo la construcción del ferrocarril siguió de manera muy aproximada el recorrido del propio río como forma de facilitar la llegada de materia prima a las colonias y la salida hacia Barcelona u otras ciudades portuarias de los productos textiles.

*Resultats de les eleccions generals del 1977 i del 1982  
expressats en nombre d'escons al Congrés dels Diputats*

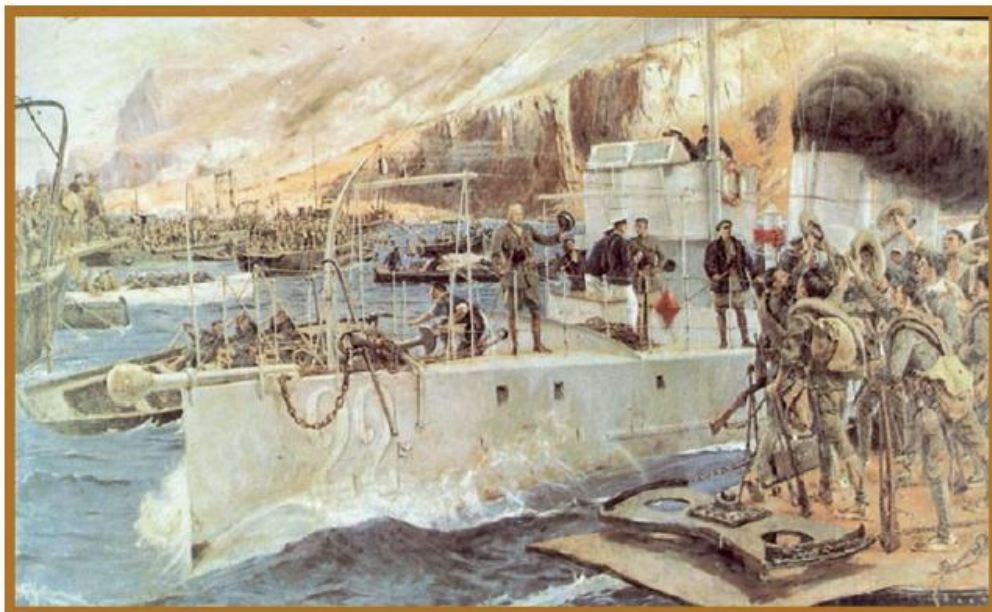
<i>Partit o coalició</i>	<i>1977</i>	<i>1982</i>
UCD	165	11
PSOE-PSC	118	202
PCE-PSUC	20	4
Alianza Popular	16	106
Pacte Democràtic	11	12*
Partit Nacionalista Basc	8	8
Altres	12	6

\* Convergència i Unió.

FONT: Elaboració pròpia a partir de premsa de l'època.

Cal que l'alumnat identifiqui la font com quadre estadístic (0'25 punts) on es mostren els resultats electorals en nombre d'escons al congrés dels diputats a les eleccions generals de 1977 i de 1982. (0'50 punts)

Cal que l'alumne contextualitzi les dades de la font com referides a dues de les eleccions generals més importants de la transició democràtica espanyola, les primeres, les de 1977, i les terceres, les de 1982, les del triomf del PSOE i primera alternància política. (0'75 punts)

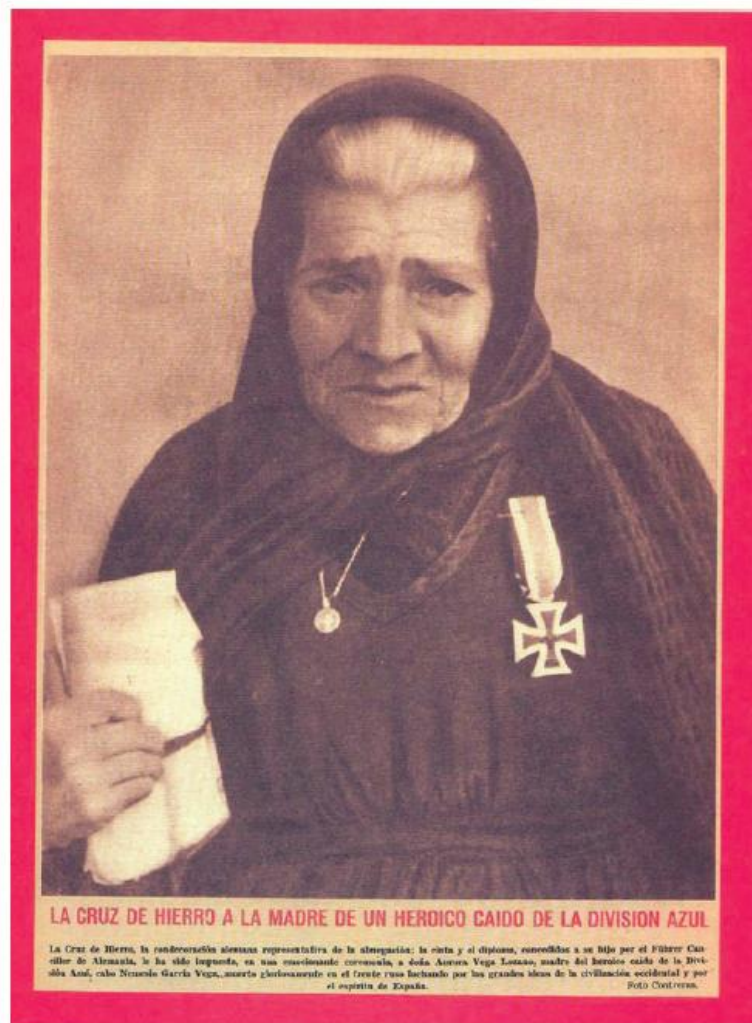


FONT: José MORENO CARBONERO. *El desembarco de Alhucemas* (oli, 1927).

Cal que l'alumnat identifiqui la font com un quadre, obra de José Moreno Carbonero (0'25 punts) que representa una escena del desembarcament d'Alhucemas. (0'50 punts)

Cal que l'alumnat situï el contingut de la font com pertanyent a la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) (0'75 punts).





FONT: *Semana* (31 març 1942).

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una fotografia (0'25 punts) reproduïda de la revista "Semana" que mostra la imatge de la mare d'un soldat de la "División Azul" amb la condecoració rebuda pel seu fill, mort en combat. (0'50 punts).

Cal que l'alumnat contextualitzi la font, datada el 31 de març de 1942, durant la intervenció en la lluita contra la Unió Soviètica de la División Azul, durant la Segona Guerra Mundial, en l'època de vigència de la "No Bel·ligerància" espanyola. (0'75 punts).



FONT: Propaganda del referèndum del 2 d'agost de 1931. Edmon VALLÈS. *Història gràfica de la Catalunya autònoma*. Vol. I. Barcelona: Edicions 62, 1977, p. 84.

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una fotografia (0'25 punts) que mostra cartells de caire polític reproduïda d'un llibre d'història, en concret cartells que demanen la participació en el referèndum de l'Estatut del 2 d'agost de 1931. (0'50 punts).

Cal que l'alumnat contextualitzi la font en els primers mesos de la II República a Catalunya, quan després d'haver-se elaborat un projecte d'Estatut (el denominat de Núria), es sotmeté a referèndum del poble de Catalunya, resultant aprovat per amplíssima majoria. Posteriorment al referèndum, la nova Constitució republicana reconegué el dret a la l'autonomia regional i l'any següent, 1932, s'aprovà l'Estatut d'Autonomia, modificant-se l'aprovat en referèndum. (0'75 punts)



### Llei per a la reforma política

Remitido a consulta de la nación y ratificado por mayoría de votos en el referéndum celebrado el día 15 de diciembre de 1976 el proyecto de Ley para la reforma política, de rango fundamental, que había sido aprobado por las Cortes en sesión plenaria del 18 de noviembre de 1976.

Dispongo [...]:

Artículo primero

Uno. La democracia, en el Estado español, se basa en la supremacía de la ley, expresión de la voluntad soberana del pueblo.

Los derechos fundamentales de la persona son inviolables y vinculan a todos los órganos del Estado.

Dos. La potestad de elaborar y aprobar las leyes reside en las Cortes. El Rey sanciona y promulga las leyes.

[...]

Disposiciones Transitorias

Primera

El Gobierno regulará las primeras elecciones a Cortes para constituir un Congreso de 350 diputados y elegir 207 senadores a razón de cuatro por provincia y uno más por cada provincia insular, dos por Ceuta y dos por Melilla. Los senadores serán elegidos por sufragio universal, directo y secreto de los españoles mayores de edad que residan en el respectivo territorio. [...]

La presente Ley tendrá rango de Ley fundamental.

Dada en Madrid a 4 de enero de 1977.

Juan Carlos, Rey

El Presidente de las Cortes Españolas,

Torcuato Fernández-Miranda y Hevia

FONT: Llei 1/1977, de 4 de gener, per a la reforma política. *Boletín Oficial del Estado*.

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una de tipus primari (contemporània dels fets) (0'25 punts) consistent en un fragment d'un document públic de caire jurídic la Llei per a la Reforma Política que regula la celebració d'eleccions democràtiques . (0'50 punts)

L'alumnat ha d'inserir el contingut de la font en el període de Transició a la Democràcia, i en concret en el primer govern del President Suárez, que fou qui impulsà la llei i n'aconseguí l'aprovació primer per les Corts franquistes i després en referèndum, a l'últim trimestre de 1976 (0'75 punts)